

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังเทศน์เนาะ ฟังเทศน์ ไม่ใช่ค่า ฟังเทศน์ เทศน์เพื่อเตือนหัวใจของเราใจ มนุษย์เป็นสัตว์
สังคม สัตว์สังคมอยู่ด้วยตัวเองไม่ได้ สัตว์สังคม เราต้องแบ่งหน้าที่การทำงานกันทำ พอแบ่งหน้าที่การ
งานทำแล้วเรามาจูนใจกัน ในสังคมนี มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ที่นี้สัตว์สังคมขึ้นมาแล้วมันมีดีมีเลว ถ้ามี
ดีมีเลว มันอยู่ที่พันธุกรรมของจิตๆ

พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เห็นไหม พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก ทุกคนก็อยากให้ลูกเรา
ประสบความสำเร็จ อยากให้ลูกเรามีสติปัญญา มันเป็นกรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เวลากรรม
จำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ลูกที่เป็นอภิชาติบุตร ลูกที่ดีกว่าพ่อกว่าแม่นะ เวลาเกิดมาจากพ่อจากแม่
ทำสิ่งใดประสบความสำเร็จยิ่งกว่าพ่อกว่าแม่อีก แต่ลูกส่วนใหญ่แล้วเกิดมามันมีความผูกพัน มันต้อง
มีที่ไปที่ไปสิ นี่สายบุญสายกรรมๆ

หลวงตาท่านพูดประจำนะ เวลาทำโครงการช่วยชาติ ลูกศิษย์ของท่านที่เป็นลูกศิษย์ที่กั้นกฏ
เลย คัดค้านท่าน ไม่เห็นด้วยกับท่าน แยกตัวออกไปเลย เวลาคนที่เชื่อท่าน ท่านบอกไอ้คนเชื่อฟังกัน
มามันมีสายบุญสายกรรมกันมา ก็พูดสิ่งใดแล้วมันตรงกับจิตใจ มันตรงกับความชอบของตนไป
ตรงกับความเห็นของตน แต่พูดไปแล้ว ถึงมันจะเป็นธรรม แต่มันไม่ตรงกับความเห็นของเราไป ถ้ามัน
ไม่ตรงกับความเห็นของเรา เราก็คัดค้าน เราก็คัดค้านในใจของเรา ถ้าคัดค้านในใจของเรา

พระเราก็เป็นแบบนั้น คูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งสอนเทศนาว่าการ ลูกศิษย์
ของท่านมหาศาลเลย เอตทัคคะ ๘๐ องค์ พระอรหันต์ ความเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ต้องอริยสัง
ต้องบรรลุดังธรรมอันเดียวกัน คูอริยสัง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เวลาบรรลุดญาณเกิดขึ้น ทำลาย
อวิชชา ทำลายกิเลสไปแล้ว แต่เอตทัคคะ ๘๐ องค์ ๘๐ องค์ก็คือความชำนาญ ๘๐ อย่าง ความชำนาญคือ

จริตนิสัย คือความชอบของคนแตกต่างกัน แต่ความชอบส่วนความชอบดี อริยสังข์เป็นอริยสังข์ดี ความ เป็นจริง ความเป็นจริงต้องฆ่ากิเลสเหมือนกันหมดใจ ถ้าฆ่ากิเลสไม่เหมือนกัน องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ได้อย่างไร

นั่นไง พระอรหันต์เอตทัคคะ ๘๐ ความชำนาญ ถ้า ๘๐ ความชำนาญ สิ่งที่มีความชำนาญ ความ ชำนาญของเขา แต่เวลาเป็นความจริง ความจริงเป็นอริยสังข์ ฉะนั้น ความชำนาญ ความเห็นต่างๆ มัน แยกต่างกันไป

คนเราเกิดมามีดีมีเลว มีดีมีชั่ว ถ้ามีดีมีชั่ว มันมีดีมีชั่วอยู่ที่ไหนล่ะ มันมีดีมีชั่วอยู่ในใจเรานี้ แหละ ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาที่นี้ หลวงตาท่านพูดประจำ หลวงตาท่าน สอนๆ เรานั่นหลวงตา เน้นหลวงปู่มันเพราะอะไร เพราะนี่เป็นความจริงๆ สิ่งสัมผัสธรรมได้ สัมผัส ธรรมได้คือหัวใจของคน พระไตรปิฎกมันก็กระดาษพิมพ์ กระดาษที่เขาพิมพ์ เขาพิมพ์เป็นหนังสือ นิทานก็ได้ พิมพ์เป็นหนังสือตำราก็ได้ จะพิมพ์สิ่งใดก็ได้ มันก็เนียนหมึกเหมือนกันทั้งนั้นนะ มันเป็น ตัวเรียงพิมพ์ๆ มันสัมผัสอะไรล่ะ เราไปอ่านมันต่างหาก

เวลาอ่านขึ้นมาแล้วเราไปศึกษามาๆ ศึกษาเป็นความรู้ของเรา เวลาศึกษามา “พุทธพจน์ๆ” สาธุ นั่นเป็นพุทธพจน์ สิ่งที่พุทธพจน์มันในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านเทศนาว่า การขึ้นมา จดจำกันมา แล้วเราก็จดจำกันมา แล้วก็มาศึกษากันแล้วก็ตีความ วิธีการทั้งนั้น ที่เราเถียง กันอยู่นี้ เราเถียงเรื่องวิธีการทำนะ เราเถียงถึงวิธีการประพฤติปฏิบัตินะ เราไม่ได้บอกถึงผลของมันเลย

แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่านพูดถึงผลนะ ท่านพูดถึงความเป็นจริงนะ ถ้าความเป็นจริง คิด สมานธิ ปัญญา มันเป็นอย่างไง ถ้าคิด สมานธิ ปัญญา มันเป็นปัญญาขึ้นมา สิ่งของมันจะเป็นคิดขึ้นมา ผู้ที่ ประพฤติปฏิบัติ คนที่ไม่ปฏิบัติยังไม่เข้าใจเรื่องนี้ ถ้าคนที่ปฏิบัตินะ เวลาเขาอยู่ในป่าในเขา เวลามันคิด เล็กผัดน้อยมันกังวลใจไปหมดล่ะ มันจะปลงอาบัติๆ ใจ ปลงอาบัติเพื่อเดียวไปภาวนามันจะได้ลงใจ

ถ้าภาวนามันไม่ลงนะ เรามีอะไรกังวลใจอยู่ ไปนั่งภาวนา กิเลสมันขุ่นมันแหย่นะ “เอ็งโกหก เอ็งเพิ่งทำความผิดมา” มันภาวนาไม่ลงหรือ คนภาวนามันจะรู้ หลอกใครก็หลอกได้ทั้งนั้นนะ หลอกทุกคนได้หมดเลย หลอกตัวเองไม่ได้ แล้วตัวเองเป็นคนทำขึ้นมาเองไง

แล้วถ้าเป็นความจริงๆ ขึ้นมา สิ่งที่เกิดมามันดีและชั่ว ดีและเลว แล้วดีและเลวมันดีและเลวที่ ไหนล่ะ มันดีและเลวในใจของเราเนี่ย เห็นไหม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม สังคมเขาจะดีเขาจะชั่วนะ เราจะ บังคับสังคมไม่ได้ มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของเราเนาะ ในที่ทำงานของเรามีแต่คนที่เห็นใจกัน คนที่เข้าใจ กัน โอ๊ย! มีความสุขมาก ในที่ทำงานของเรามีแต่ความขัดแย้ง มีแต่คนเห็นแก่ตัว มีแต่คนกลั่นคนแกล้ง เรามีความทุกข์ๆ ทั้งนั้นนะ แต่ความทุกข์นั้นเราไปแก้ไขเขาได้หมดละ เราไปแก้ไขไม่ได้มันก็มา ตรอมใจไป

แต่ถ้าคนมีธรรม มันมีเพื่อนที่ทำงานที่ดี มีสิ่งต่างๆ ที่ดี โอ้โฮ! บุญกุศลเนาะ เราได้สร้างบุญ กุศลมาเนาะ วาระที่มีความสุข แต่ถ้ามันมีสิ่งทีกระทบกระเทือนมานะ มีการบีบคั้นในที่ทำงานนะ โอ้! คราวนี้มันมีเวรมีกรรม เราทำกรรมไว้เมื่อไหร่ก็ไม่รู้ มันรักษาที่หัวใจของเรา ทำให้หัวใจของเรามีสติมี ปัญญาไม่ไหลไปตามอารมณ์นั้น ไม่ไหลไปตามสิ่งแวดล้อมสภาวะนั้น เราจะไม่ต้องไปทุกข์ไปยาก อย่างนั้นไป

เพราะเราต้องเจออย่างนั้นอยู่แล้ว เราจะคิดไม่คิด ปัญหาสังคมมันมีอยู่แล้ว เราจะคิดไม่คิด บ้านเรามีปัญหาอยู่แล้ว แล้วมีปัญหาอย่างนั้น เรามีสติปัญญามากน้อยแค่ไหน แต่สติปัญญาของเราถ้า มันต่อเนื่องเนาะ ใหม่ๆ ก็ทนได้ พอมันนานไปๆ มันไม่ไหวหรือ มันไม่ไหว เราก็พยายามสร้างสติ ของเรา พยายามสร้างสติของเรา เดี่ยวมันก็ต้องผ่านวาระอย่างนั้นไป มันผ่านวาระไปนะ

มันมีอยู่ ครอบครัวหนึ่งเขามาเล่าให้ฟัง เขาเสียใจมาก เขามีลูกอยู่ ๒ คน แล้วลูก ๒ คนนะ เวลามีปัญหา แม่เป็นหมอนะ อยากให้ลูกเป็นคนดีมาก ก็สอนลูกไป แล้วเขาแอบได้ยินลูกมันคุยกัน “เรากัดฟันทนเนาะ เดี่ยวเราเรียนจบ มีหน้าที่การงาน เราก็กินได้แล้ว เราก็กินไปจากเขาเนาะ”

แม่ไปได้ยินมาแล้วเสียใจมาก มาปรึกษาเรา มาพูดให้ฟังว่าลูกมันพูดกันแบบนี้ ทั้งๆ ที่เรา
ปรารถนาดีนะ เราอยากให้ลูกเป็นคนดีใช่ไหม เราก็อบรมสั่งสอนนะ มัน ๒ คนพี่น้องไปปรึกษากัน
“อดทนเถอะ อดทน เราทนไป พอเราเรียนจบแล้ว เรามีหน้าที่การงานแล้ว เราก็บินไปแล้วละ เราไม่
ต้องมาโดนกดขี่แบบนี้”

ใช่ มันก็คิดอย่างนั้นแหละ แต่ความคิดมันความคิดของเด็กๆ ใจ แต่พ่อแม่ได้ยินพ่อแม่ก็
กระเทือนใจใจ แล้วไอ้เด็กอย่างนี้เวลามันโตขึ้นมามันมีครอบครัวของมันขึ้นมา มันไปมีลูกมีหลาน
มันก็สั่งสอนแบบที่มัน โคนพ่อแม่มันสั่งสอนมานั้นแหละ พ่อแม่คนไหนจะให้ลูกเราผิดพลาดใช่ไหม
แต่เวลามันได้ยินได้ฟังมามันก็กระเทือนใจใช่ไหม ถ้ามันสะเทือนใจ สะเทือนใจมันก็เป็นวุฒิภาวะ
แล้ววุฒิภาวะของเขาย่างนั้นก็เป็นอย่างนั้นใจ

ในใจของเรา พอคนเรารัตต์ตัณญา ถ้าเราโตขึ้นมา เรามีสติปัญญาขึ้นมา อายุขัยเราขึ้นมา
ประสบการณ์ของเราขึ้นมา มันจะอบรมสั่งสอนเรา ถ้าอบรมสั่งสอนเราขึ้นมา นี่เป็นเรื่องโลกๆ นี่เรื่อง
โลกๆ เลย ยังไม่ได้เป็นธรรมเลย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบธรรมที่ไหน เวลากราบธรรม ศิล
สมาธิ ปัญญา ศิล สมาธิ ปัญญา นี่ก็เป็นกิริยานะ เป็นฝ่ายมรรค เวลาฝ่ายผล มรรค ๔ ผล ๔ บุคคล ๔ คู่
เวลามันขึ้นไปแล้ว ถึงที่สุดแล้ว มรรคญาณทำลายอวิชชาไปแล้วมันจบ ถ้ามันจบแล้วมันอยู่ที่ไหนละ
สิ่งที่เป็นความจริงๆ เป็นอย่างนั้นใจ

นี่บอกว่า มันเป็นแค่วิธีการ มันเป็นวิธีการ แล้วเป็นเรื่องโลกๆ เวลาจะมาปฏิบัติก็ใช้ความคิด
อย่างนี้ ถ้าความคิดอย่างนี้เขาเรียกโลกีย์ปัญญา ปัญญาอย่างนี้ปัญญาเกิดจากการศึกษา ปัญญาเกิดจาก
การค้นคว้า ปัญญาการศึกษาการค้นคว้าเป็นโลก เป็นวิชาชีพ ใครมีอาชีพสิ่งใดก็ใช้สิ่งนั้น แล้วก็เอา
ปัญญานี้มาตรีกรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าคนมีสติปัญญา มีครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงนะ ท่านจะบอกว่า นั่นนะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาเกิดจากเราไง ปัญญาเกิดจากภวาสวะ ปัญญาเกิดจากภพ ถ้าเป็นภาษาเราเขาเรียกว่าปัญญาเกิดจากกิเลส

กิเลสคืออวิชชา คือความไม่รู้ ปัญญาเกิดจากความไม่รู้ ไม่รู้ตัวไม่รู้ตนเลย มันคิดขึ้นมาได้ มันเป็นประโยชน์อะไร มันเป็นประโยชน์ก็เป็นประโยชน์จำมานี่ไง มันเป็นความจำๆ ความจำธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แล้วความจำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ไปศึกษาธรรมไป

คำว่า “ธรรม” ธรรมมันก็มีรสมีชาติใช้ใหม่ ศึกษาแล้วมันก็มีเหตุมีผลใช้ใหม่ กิเลสมันสู้ไม่ได้ หลุด ค่ายเหตุค่ายผล กิเลสมันต้องหมอบลง พอหมอบลง อู้! สดชื่น แหม! สุขยอดๆ มันเป็นโลกีย์ปัญญา ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา มันจินตนาการมากขึ้น มันจะเป็นจันทมยปัญญา มันจะเกิดภวานามยปัญญาขึ้นมาไม่ได้เลย มันเกิดภวานามยปัญญาขึ้นมาไม่ได้เพราะว่าจิตมันไม่สงบไง ถ้าจิตมันสงบเข้ามาแล้วเป็นสัมมาสมาธิ พอสัมมาสมาธิ ถ้ามันนุ่มไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

ที่ชี้ไม้ ค่อยโอ้ค้อยอดใจ “ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔”

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านบอกว่าทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ให้ใจมันสงบระงับเข้ามาก่อน

คนที่ทำงานขึ้นมา คนที่ทำงานมันต้องเข้มแข็งใช้ใหม่ คนที่ทำงานมันต้องมีสุขภาพดีใช้ใหม่ สุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดีจะทำงานที่ดีใช้ใหม่ จิตใจของคนมันมีแต่อวิชชา มีแต่ความไม่รู้ แล้วปัญญาที่เกิดขึ้นก็เป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาจินตนาการขึ้นมา สิ่งที่จินตนาการขึ้นมา จินตนาการโดยกิเลส ทั่วๆ ที่เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่าอังกุพุทธพจน์ๆ พุทธพจน์ก็จำมา

พุทธพจน์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนาอะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
บอกพระอานนท์ตอนที่ท่านจะปรินิพพานไป “อานนท์ เธอบอกบริษัท ๔ นะ ให้บูชาเราด้วยการ
ปฏิบัติเถิด”

เขาเอาดอกไม้ธูปเทียนไปบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป อย่าให้เขาเป็นอามิสบูชา
เลย ที่เรามาทำบุญกุศลนี้ อามิสทั้งนั้นนะ ของที่ได้มา ของวัตถุเป็นอามิสทั้งหมด เป็นอามิสเพราะอะไร
เพราะจิตใจเรายังอ่อนค้อยใจ จิตใจเรายังไม่สามารถนั่งตลอดรุ่งได้ใจ จิตใจเราไม่สามารถเข้าสู่ทาง
จกรม เข้าสู่สมาธิภาวนาเพื่อหาหัวใจของเราได้ใจ เพราะเรายังไม่เคยประพฤติปฏิบัติใจ แค่อำ
อาหารมาทำบุญ เราก็ยังเป็นทุกข์เป็นยากขนาดนี้แล้ว สิ่งที่มา หามาด้วยความทุกข์ความยาก กว่า
จะเสียดสละได้ขึ้นมา ก็เสียดสละก็ปลิ้นปล้อน มันจะเสียดสละมันก็เสียดสละขึ้นมาเกือบเป็นเกือบตาย นี่เป็น
อามิสๆ ของที่เป็นอามิส อย่างนี้ที่เรามาทำบุญกุศลกันนี้ เราทุ่มเทกันอยู่นี้

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้บอกนะ บอกว่าให้บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา ปฏิบัติบูชาเราเถิด ปฏิบัติบูชาเราเถิด ปฏิบัติบูชาที่นิ่งสมาธิใจ ทำทานร้อยพันพันไม่
เท่ากับจิตสงบหนึ่ง เวลาจิตสงบร้อยพันพันไม่เท่ากับเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาหนึ่ง แล้ว
ภาวนามยปัญญามันเกิด มันเกิดที่ไหน มันเกิดขึ้นมาอย่างไร มันเกิดขึ้นมาไม่ได้ มันไม่มีมรรคไม่มีผล
มันก็ไม่มีเหตุทั้งนั้นนะ แล้วก็ว่าพุทธพจน์ๆ

สาธุ พุทธพจน์นะ เราบวชเป็นพระ ถ้าเราไม่ลงใจพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เราเป็น
สามเณรไม่ได้ การเป็นสามเณรจะต้องถึงไตรสรณคมน์ เวลาถึงไตรสรณคมน์ พระพุทธรูป พระธรรม
พระสงฆ์ เราต้องถือรัตนตรัยก่อน เราถึงจะเป็นสามเณร พอเป็นสามเณรถึงอุปสมบทขึ้นมาเป็นพระ
แล้วถ้ามันขัดมันแย้งกับพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ มันจะเป็นสามเณรได้อย่างไร

แม้แต่ชาวพุทธๆ พุทธมามกะ มันต้องถือพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ แล้วถือพระพุทธรูป พระ
ธรรม พระสงฆ์ เราพูดถึงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ พุทธพจน์เป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคำสั่งสอน เป็นคำชี้แนะ เป็นคำชี้แนะ ถ้าเป็นความจริงๆ ขึ้นมา เวลาได้รับขึ้นมา

สำหรับมีแต่ด้วยขาม ไม่มีอาหารสักชิ้นหนึ่ง เรานั่งมองสำหรับกันอยู่ นั่งมองสำหรับ ไม่มีอาหารเลย แต่ถ้าสำหรับไหนมีอาหารเต็มสำหรับนั้นเลย มันก็มีความชื่นใจ มันก็กินได้ใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกัน พอปฏิบัติขึ้นมามันมีทาน มีศีล มีภาวนาขึ้นมาในหัวใจ แล้วมีทาน มีศีล มีภาวนา มันก็เป็นกิริยา ถ้าเป็นจริงๆ ขึ้นมา หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ ใช้ปัญญาๆ ปัญญาที่เขาบอกว่าพุทธพจน์ๆ นะ ใช้ปัญญาไตร่ตรองไป มีสติปัญญาตามความคิดไป ความคิดดับหมด ความคิดเกิดที่ไหนต้องดับที่นั่น ถ้ามันดับแล้วมันเหลืออะไร

ไอนี้มันดับแล้วว่างๆ ว่างๆ ว่างอะไร เวลาใช้ปัญญาไตร่ตรองไป เวลาปัญญา เหมือนกับเราเราทำงานจนเหนื่อยแล้วเราก็ว่าง ความคิดมันคิดไปถึงที่สุดแล้วมันก็ปล่อย แล้วปล่อยแล้วเหลืออะไร ปล่อยแล้วเป็นอะไร ปล่อยแล้วก็ไม่รู้เรื่อง ปล่อยไม่เป็น เป็นมิจจา

นี่ใจ พุทธพจน์สอนให้เป็นสัมมา สัมมาคือความจับต้องถึงมาได้ ถ้ามันสงบตัวเข้ามา มันจับต้องได้ สัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิ จิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันถึงจะเป็นปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔

ในการกระทำๆ แนวทางสติปัฏฐาน ๔ มันต้องเห็นตามความเป็นจริงสิ ก็ต้องใจเห็น ตาใจเห็น ไม่ใช่ตาเนื้อเห็น ไม่ใช่อุปาทานเห็น ถ้าเห็นอย่างนี้มันเห็นเป็นกิริยา เห็นเป็นวิธีการเท่านั้นนะ ความเห็นอย่างนี้มันต้องเห็นอย่างนี้อยู่แล้วแหละ เพราะอะไร เพราะความเกิดเป็นมนุษย์ไง มนุษย์มีความรู้สึก มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอาศัยสังคมทั้งนั้น แบ่งหน้าที่การงานกันทำ แล้วเอามาเจือจางกันเป็นสังคมนั้นเพื่อความสะดวก เพื่อคุณภาพชีวิต แต่คุณภาพของธรรมละ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูด เราพูดบ่อยมาก เวลาในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐๆ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนไว้ละ มนุษย์โง่กว่าสัตว์ สัตว์มันยังมีเสรีภาพ นกกาที่ในป่าในเขามันจะบินของมันไปโดยอิสระภาพของมัน มนุษย์เกิดมาเป็นสัตว์สังคม แล้วมนุษย์ก็บัญญัติกฎหมาย กฎหมายก็รอนสิทธิกฎหมายนั้นแหละเป็นกฎเป็นกติกาคอบคลุมมนุษย์ไว้

มนุษย์โง่กว่าสัตว์ สัตว์มันมีเสรีภาพของมัน แต่เวลาเป็นมนุษย์ๆ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ ถ้าคิดทางโลก โอ๊ย! มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ มนุษย์มีกฎหมาย สัตว์ในป่าล่าได้ ฆ่าได้ มนุษย์ฆ่าไม่ได้ ใ้ที่นี่คิดมมกลับใจ คิดมมโลกใจ

ถ้าคิดมมธรรมๆ มันมีสิทธิเสรีภาพที่ไหน ถ้ามีสิทธิเสรีภาพขึ้นมา ใจของเราจะต้องไม่อยู่ในใ้อำนาจของกิเลสดี ใจของเราต้องไม่อยู่ในใ้อำนาจของตัณหาความทะยานอยากดี ใจของเราต้องมีอิสรภาพดี ใ้ที่นี่ใจมันตรอมตรม หน้าขึ้นอกตรม มีแต่ความทุกข์เผาผลาญ

เรามาทำบุญกุศล ถ้าเราจะเป็นชาวพุทธจริง เราต้องฝึกหัด พอฝึกหัดขึ้นมา เราจะเข้าไปสู่ใจของเรา ถ้าไปเห็นใจของเราเนะ ปลอดภัยประโลมเนะ ใจเอ๊ย! เอ็งเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมาไม่มีต้นไม่ มีปลายเนะ มีสติปัญญาขึ้นมา เรามีความมั่นใจเพียงของเราเนะ เราไม่ต้นไปกับโลก

ที่ต้นไปกับโลก ที่เขาแข่งขันกันอยู่ในโลก มันต้นไปกับโลกใจ แล้วทิ้งหัวใจของเรา มองข้ามหัวใจ หัวใจไม่มีค่า สิ่งที่มีค่าที่สุดคือยศถาบรรดาศักดิ์ ข้าวของเงินทอง แล้วแต่โลกธรรม ๘ แล้วหัวใจโยนมันทิ้งไป โยนมันทิ้งไปโดยความไม่รู้ โยนมันทิ้งไปโดยความไม่เข้าใจ

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราขึ้นมา ท่านเอาหัวใจ เข้าป่าเข้าเขาไป ละทิ้งมาจากสังคม ละทิ้งมาจากโลก เข้าป่าเข้าเขาไป ไม่ใช่เข้าป่าเข้าเขาไปด้วยความโง่เขลา ถ้าเข้าป่าเข้าเขาไปมันเป็นคุณงามความดี สัตว์ป่ามันเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว ช้างป่า เราต้องไปดูแลมันด้วย เดี่ยวมันมากินพืชไร่ชาวบ้าน ต้องไปดูแลมันนะ

มนุษย์เป็นพระ มีสติมีปัญญา เข้าป่าไปเพื่อไม่ให้กิเลสมันพุ่งช่าน เข้าป่าไป พอเข้าป่าไป กิเลสมันต้นรนตายเลย พออยู่วัดอยู่วา ทุกคนอุปัฏฐากอุปถัมภ์ ลูกศิษย์ลูกหามาประเคนของเต็มไปหมดเลย เข้าป่าไปมีแต่ใบไม้ มีแต่สัตว์ป่า ถ้ามีก็กระต๊ากน้ำที่สะพายเข้าไปเท่านั้นนะ ตอนนี่กิเลสมันต้นแล้ว มันต้นรนอย่างนั้นใจ

เวลาเข้าป่าไปเพื่อฝึกหัด เข้าป่าไปเพื่อมีสติปัญญา ไม่ใช่เข้าป่าไปด้วยความสิ้นไร้ไม้ดอก ไม่ใช่เข้าป่าไปโดยคนจนตรอก ไม่ใช่เข้าป่าไปเพราะคนใบ้บ้า เข้าป่าไป ไปอยู่แบบสัตว์ เข้าป่าไป เข้าป่าไปด้วยสติด้วยปัญญาะ เข้าป่าไปเพื่อค้นหาหัวใจของตน ค้นหาหัวใจของตนใช่ไหม

เวลามันค้นหาหัวใจของตนเจอ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านไปปฏิบัติที่ ไหนนะ แล้วท่านได้คุณธรรมที่นั่น ท่านจะต้องพลัดพรากจากที่นั่นมานะ ท่านอาลัยอาวรณ์นะ เดินกลับมาก็หันไปมอง มันมีคุณ ที่ตรงนี้เป็นที่ที่มีคุณ โคนไม้ที่นี่มันมีคุณกับเรา ที่ไหนมีคุณกับเรา โอ๊ย! ระลึกถึงบุญคุณของเขา ระลึกถึงบุญคุณของเขา นี่ไง ท่านไปได้รับความสงบที่ไหน เวลาครูบาอาจารย์ ท่านคุยกัน คนนี้ไปได้ถ้ำที่นั่น คนนั้นไปได้ป่าที่นั่น มันระลึกถึงคุณเขาอะ

ดูหลวงตาสิ เวลาท่านอยู่ที่หนองผือๆ ท่านบอกเลยนะ สมัยหลวงปู่มั่น พระ ๕๐-๖๐ มันไม่มีตลาด ชาวบ้านที่เขาทำมาหากินโดยน้ำมือ น้ำพัก น้ำแรงของเขา ไม่มีสินค้าที่ซื้อขายได้ ต้องกระเหม็ดกระแหม่ทำแสวงหามาเพื่อดูแลพระ หลวงตาท่านระลึกถึงคุณของชาวบ้านนั้นที่ดูแลพระ ๕๐-๖๐ องค์กรนั้น ระลึกถึงคุณเขาๆ

นี่ก็เหมือนกัน เข้าป่าไปๆ ถ้ามันไประลึกถึงที่ไหน มันไม่ใช่เข้าไปแบบคนจนตรอก ไม่ได้เข้าไปแบบสัตว์ บอกไปอยู่ป่าๆ สัตว์ป่ามันก็อยู่ป่า แต่มันเป็นเรัจจมาน มันไม่มีโอกาสเหมือนมนุษย์ มนุษย์มีโอกาสไง แล้วไปอยู่ป่าทำไมล่ะ

คนที่เขาไปอยู่ป่าอะ เขาไปอยู่ป่าเพื่อสภาพแวดล้อม ไปอยู่ป่าเพื่ออากาศที่บริสุทธิ์ แต่ของเราไปอยู่ป่า เราต้องการหาหัวใจของเรา เริ่มต้นต้องการหาหัวใจของเรา ต้องมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้ามันจะมีสมาธิขึ้นมา อะไรทำให้เป็นสมาธิล่ะ แล้วที่พูดอยู่นี้สมาธิมันอยู่ที่ไหน ทั้งๆ ที่เราเกิดมามีกายกับใจๆ แล้วโยนทิ้งหัวใจนั้นไป สิทธิของหัวใจไม่เคยรักษา รักษาแต่สิทธิของร่างกายนี้ รักษาแต่สิทธิที่มันจะเอาชนะกัน แต่สิทธิของใจ สิทธิของใจไม่เคยดูแลมันเลย แล้วกิเลสตัดหาความทะยานอยากมัน ก็ปลิ้นปล้อน พุทธพจน์ๆ พอจำได้ ท่องได้ก็พุทธพจน์

สาธุ พุทธพจน์ก็สอนให้ปฏิบัติ อันนั้นเราก็ต่องจำมา แล้วเราก็พยายามปฏิบัติให้มันเป็น
ขึ้นมา ถ้าเป็นขึ้นมานะ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดเห็นธรรมจะรู้ถึงอารมณ์ขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าปรารถนาสิ่งใด จะรู้ถึงอารมณ์ของครูบาอาจารย์ของเรา ท่านทำ
มาเพื่ออะไร ท่านทุกข์ยากมาทำไม

ทั้งๆ ที่หลวงตาท่านพูดว่าหลวงปู่มันเป็นพระอะไร หลวงปู่มันท่านเป็นพระอรหันต์ๆ ท่าน
เก็บหอมรอมริบ ท่านไม่ก้าวล่วงวินัยแม้แต่ข้อเดียว มีสิ่งใดท่านก็ทำไว้ๆ ทำไว้เป็นแบบอย่าง ทำไว้ให้
ลูกให้หลาน ให้มันมีแบบอย่าง ให้มันเอาสิ่งนั้นเป็นแบบอย่างไง

เราอ่านมาเราก็งง พระพุทธเจ้าสอนอะไร ทำอะไร งงไปหมด แล้วก็ตีความไปเรื่อย ตีความก็
สุขภาพกาย สุขภาพใจ ตีความไปเรื่อยก็เรื่องโลกๆ ทั้งนั้นนะ แต่ไม่เคยเห็นธรรมเลย

ถ้าเป็นธรรมแล้วนะ ธรรมเหนือโลก สภาวะธรรมมีคุณค่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
กราบธรรม วิมุตติสุขในหัวใจมันมีคุณค่าขนาดไหน แล้วถ้ามีคุณค่าได้ ครูบาอาจารย์ท่านอยู่ป่าอยู่เขา
ของท่าน ท่านมีความสุขๆ ความสุขนั้นสุขที่เกิดจากใจสงบระงับ สุขจากใจที่ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้น
เห็นตถาคต เอวัง